

**De kiezer** PVV-leider Wilders kiest unieke strategie

# Een campagne? Niet echt nodig

Waar is Geert Wilders? Hij zegt het ene na het andere debat af en geeft nauwelijks interviews aan Nederlandse media. De PVV-leider spot met alle campagnewetten.

**Roelf Jan Duin**  
AMSTERDAM

Wilders voert een schichtige campagne. Hij vermijdt debatten, gaat kritische interviews uit de weg en communiceert eigenlijk alleen via Twitter. Maar gisteren dook hij opeens op in een vistint in Volendam. Het was een 'verrassingsbezoek', al waren de media vooraf wel getipt.

'De PVV hervat de publieke campagne,' twitterde Wilders eerder deze week. 'Ik ga weer het land in! PVV-kiezers ontmoeten.' Dat houdt in: naar een dierenasiel in Zaandam en een vluchtig bezoek aan Breda, Valkenburg en Heerlen. Maar dat is het dan ook.

Of hij tijdens die bezoeken veel kiezers zal ontmoeten is zeer de vraag, vorige maand waren bij zijn chaotische bezoek aan Spijkenisse meer journalisten dan PVV-aanhangers. Maar over het resultaat kon Wilders tevreden zijn: het NOS Journaal opende met de 'ongelooflijke mensenmassa' die Wilders op de been had gebracht. "Ongekend," zei de verslaggever opgewonden. Later bood de NOS hiervoor excuses aan.

## Twitteraccount volstaat

De PVV houdt er een unieke strategie op na, die spot met alle campagnewetten. Waar lijsttrekkers van andere partijen geen gelegenheid voorbij laten gaan om hun verhaal te doen, schuift

**Hij geeft interviews aan De Telegraaf, Story en Privé. 'Daar kan geen Nieuwsuur tegenop!'**

→ Geert Wilders dook gisteren onverwacht op in een vistint in Volendam.

FOTO JERRY LAMPEN/ANP

Wilders vrijwel iedere uitnodiging van de pers terzijde. Zijn Twitteraccount volstaat.

De verkiezingscampagnes van de PVV zijn sowieso, in meerdere betekenissen van het woord, virtueel. De partij heeft geen geld voor gelikte campagnespots, er zijn geen vrijwilligers die flyereren in winkelcentra en geen PVV-politici die langs de deuren gaan. Er zijn slechts georkestreerde mediamomenten die een campagne suggereren. Het krampachtige streven van journalisten naar objectieve verslaggeving vertekent: in werkelijkheid voert de PVV nauwelijks campagne.

Dat Wilders niet dagelijks met kiezers kan praten, heeft ook te maken met zijn strenge beveiliging. Onlangs bleek er van alles mis bij de dienst die hem moet beschermen, wat zijn animo om

de straat op te gaan begrijpelijkerwijs niet vergroot. Maar Wilders was sowieso niet erg happig om zijn verkiezingsprogramma van één A4'tje toe te lichten. Het aantal debatten waar hij aan meedoet, beperkt hij tot een minimum. Alleen bij het *Jeugdjournaal*, *Een Vandaag* en het *NOS Slotdebat* geeft hij acte de présence, een veelvoud aan andere debatten zegde hij af.

## Nieuwsuur afgezegd

Aan buitenlandse media geeft Wilders met graagte interviews over de aanstaande 'patriotische lente', maar Nederlandse journalisten die Wilders kritisch willen bevragen worden categorisch afgepoierd. Deze week zegde hij *Nieuwsuur* af omdat hij 'alleen maar dingen wil doen die hij leuk vindt'. Wel schuift hij nog aan bij *Tijd voor Max*, *Goedemorgen Nederland* en Edwin Evers van Radio 538. Ook geeft hij interviews aan *De Telegraaf*, *Story* en *Privé*. 'Daar kan geen *Nieuwsuur* tegenop!' twitterde hij.

De PVV gaat in de meeste peilingen nog steeds aan kop, en Wilders maakt de inschatting dat hij niets te winnen heeft bij een actieve campagne. Bovendien is hij ook met een minimale inzet verzekerd van een maximaal resultaat: met een enkele tweet bereikt hij meer mensen dan met een hele dag op een wonderig marktplein staan.



## Partijprogramma's langs 'islamitische meetlat'

De Raad van Marokkaanse Moskeeën Nederland gaat partijprogramma's langs de 'islamitische meetlat' leggen. Een website met die naam moet de moslimgemeenschap vanaf 10 maart uitleggen hoe partijen denken over thema's als godsdienstvrijheid, veiligheid, discriminatie en vrijheid van meningsuiting. Het initiatief komt er op aandringen van moskeebesturen en bezorgde burgers. Reden is de polarisatie in de samenleving, maar ook de lage opkomst onder moslims. (ANP)

'Op het moment dat je mensen in Zuidoost wegzet als wilde dieren in een dierentuin, ben je ook niet respectvol naar mij'

**Met een verwijzing naar een eerdere uitzending van Powned legt Artikel1-lijsttrekker Sylvana Simons uit waarom de omroep gisteren niet welkom was bij haar boekpresentatie.**

## Coalities

Welke vierpartijencoalitie heeft volgens de peilingen een meerderheid in de Eerste én in de Tweede Kamer?\*

COALITIE	Zetels 1ste kamer	Zetels 2de kamer
SP. D66 CDA VVD	44	76
GROEN LINKS D66 CDA VVD	39	77
PvdA D66 CDA VVD	43	76

\*De genoemde politieke partijen hebben samenwerking met de PVV uitgesloten.

BRON: ANP © HET PAROOL

**Alles over de Tweede Kamerverkiezingen** → [parool.nl/verkiezingen2017](http://parool.nl/verkiezingen2017)

# 'Digitalisering heeft ook impact op onze vrijheid'

**Naam:** Piratenpartij  
**Leus:** Jouw keuze  
**Hoopt op:** drie zetels

Wat weet de overheid eigenlijk van zijn burgers? Wat weten bedrijven als Google en Facebook en diensten als de NSA? En wat doen al die instanties met die kennis?

"Veel te weinig mensen beseffen hoe groot de impact van digitalisering op hun leven is," zegt de Amsterdamse Ancilla van de Leest, lijsttrekker van de Piratenpartij. "Ook als het gaat om onze vrijheid."

Met de gepaste blijmoedigheid van de nieuwkomer: 'Wij geloven dat je

leven leuker is als je je eigen keuzes maakt.'

Terwijl het internet een steeds grotere rol speelt, is er volgens Van de Leest in de Kamer nauwelijks iemand te vinden die begrijpt hoe technologie werkt, laat staan dat er een partij is die opkomt voor onze digitale burgerrechten.

Van de Leest: "Bedrijven als Google en Facebook verdienen veel geld met het verzamelen en verkopen van privé-informatie. Zo maken we mensen tot koopwaar."

En de vertegenwoordigers van 'de oude politiek'? Die laten het, zegt ze, allemaal passeren.

"Ze missen kennis en kunde. En het

**'Bedrijven als Google en Facebook maken mensen tot koopwaar'**

historisch besef van wat er kan gebeuren als jouw gegevens in verkeerde handen vallen."

Wat wil de Piratenpartij straks zoal in de Kamer? Een verbod op ongevraagde verkoop van persoonlijke informatie, bijvoorbeeld. Een stop op preventief fouilleren en beperking van cameratoezicht. Bescherming van klokkenluiders. Internet waarin landsgrenzen geen rol spelen.

Van de Leest: "Wij willen niet meewerken aan een samenleving van kleine technologieconsumentjes. Wij willen een samenleving van technologisch onderlegde burgers."  
**Marcel Wiegman**